

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Κύκλωπας»

του Ευριπίδη από το Θέατρο Σκάλα

Ελεύθερη απόδοση κειμένου/σκηνοθεσία: Γιώργος Μουαΐμης.

Σκηνικά-κοστούμια: Χάρης Καυκαρίδης.

Μουσική: Ευαγόρας Καραγιώργης.

Χορογραφίες: Έλια Ιωαννίδου.

Παίζουν: Δημήτρης Κωνσταντίνου, Κούλλης Νικολάου, Χάρης Πισίας, Μόνικα Μελέκη, Βίκη Γεωργιάδου, Πέτρος Κονόμου, Αντρέι Κρουπά, Κωνσταντίνος Τσολής, Γιολάντα Χριστοδούλου, Χριστιάνα Λάρκου, Χριστιάνα Αρτεμίου, Νίκη Σιάτη, Έλια Ιωαννίδου.

Ο Σ ΓΝΩΣΤΟΝ, δεν υπάρχουν στενότεροι συγγενείς της τραγωδίας παρά οι σάτυροι. Είναι, μάλιστα, ανιόντες συγγενείς, επειδή συμμετείχαν στη γέννηση του είδους. Η λατρεία των τραγόμορφων αυτών δαιμόνων της γονιμότητας προέρχεται κυρίως από την Πελοπόννησο και περιπλέκεται με τη λατρεία άλλων μυθικών πλασμάτων, των αλογόμορφων σειληνών από την Αττική. Αμφότεροι κληροδότησαν στους θεατρικούς απογόνους τους τα εξωτερικά γνωρίσματα όπως τα δέρματα και τα μούσια, τις χαίτες και τις ουρές, αλλά και τη ζώδη

ενέργεια, τη λαγνεία, την ευθυμία, τα τραγούδια και τους χορούς τους. Σ' αυτά αναφέρεται ο Αριστοτέλης, όταν μιλά για τη «σατυρική» περίοδο εξέλιξης της τραγωδίας. Αργότερα η τραγωδία παίρνει άλλους δρόμους και «σοβαρεύεται», ενώ ο παλαιού τύπου σατυρικός χορός σώζεται ή ίσως αναγεννιέται μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μέσα από άλλο δραματικό είδος, το σατυρικό δράμα, εύθυμο θεατρικό δρώμενο, πάντα με καλό τέλος, που ανεβάζοταν μετά από τις τραγωδίες (αυτή η δομή του δραματικού θεάματος πολύ πιθανόν να αντανakλούσε την αρχαιότερη τελετουργική σειρά, όπου ο θρήνος για το διαμελισμό του Διόνυσου Ζαγρέα κατέληγε σε χαρούμενο ύμνο για την ανάστασή του). Το μοναδικό σατυρικό δράμα που σώζεται πλήρως είναι ο «Κύκλωπας» του Ευριπίδη και αυτό επέλεξε για τη φετινή του καλοκαιρινή παραγωγή το Θέατρο Σκάλα.

Ο Γιώργος Μουαΐμης προβαίνει σε μια ελεύθερη απόδοση του κειμένου βασιζόμενος στη θέση πως το σημερινό ζητούμενο στο ανέβασμα σατυρικού δράματος είναι η αποτελεσματικότητα σ' ό,τι αφορά τη δημιουργία εύθυμου και παιχνιδιάρικου θεάματος. Είναι σωστό ότι η στάση απέναντι στο αυθεντικό κείμενο του έργου δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό και δέος, αλλά από δημιουργικότητα και ευρηματικότητα. Αυτοί είναι οι δρόμοι που μπορούν να οδηγήσουν στη σύλληψη του πνεύματος του σατυρικού δράματος και την αναπαραγωγή του μπροστά στο σύγχρονο κοινό. Ο Μουαΐμης-σκηνοθέτης επιλέγει αυτούς τους δρόμους. Μόνο που στην πορεία τον εγκαταλείπει η αίσθηση του μέ-

τρου και η ευρηματικότητα του σκηνοθέτη αναλώνεται σε πάρα πολλά μικρά αστεϊάκια, λεξικά, κινησιολογικά, μιμικά, κ.ά., στα οποία επιδίδεται ο δεκαμελής χορός από σάτυρους σε κάθε στιγμή της σκηνικής του παρουσίας. Και στη «Μήδεια» του Μποστ, και στην Πειραματική σκηνή του ΘΟΚ στις «Τρώαδες», και στον «Κύκλωπα» ο Γιώργος Μουαΐμης σκηνοθετεί σαν να πρόκειται για τη τελευταία του δουλειά στο θέατρο. Η ποσότητα των υποκριτικών μικροκινήσεων ανά λεπτό του σκηνικού χρόνου είναι υπερβολική. Οι δέκα ηθοποιοί που αποτελούν το χορό των σατύρων εργάζονται ακατάπαυστα. Παρά το γεγονός ότι η ελευθερία της σκηνικής συμπεριφοράς και ο αυτοσχεδιασμός είναι στόχοι που θέτει μπροστά στην ομάδα του ο σκηνοθέτης δε δημιουργείται ατμόσφαιρα ανέμελου παιχνιδιού, αλλά εικόνα κοπιαστικής δουλειάς. Εξάλλου, η θεματική των αστείων είναι από τη φύση του δραματικού είδους περιορισμένη, οι σάτυροι είναι λαίμαργοι, λάγνοι, χαζοχαρούμενοι και έτσι αυτοχαρακτηρίζονται στο κείμενο, οπότε όλα τα αστεία είναι όμοια, αφορούν τα ίδια θέματα και η αχρείαστη υπερβολική ποσότητα των επαναλαμβανόμενων φράσεων και κινήσεων κάνει την παράσταση μονότονη (το αντίθετο απ' αυτό που επιδίωκε ο θίασος). Τα κοστούμια του Χάρη Καυκαρίδη χάριζαν στον καθένα από τα μέλη του χορού πολύ κωμική μορφή, η μουσική του Ευαγόρα Καραγιώργη και η χορογραφία της Έλιας Ιωαννίδου ήταν εύθυμα και είναι κρίμα που η πληθωρικότητα του σκηνοθέτη βαρυφόρτωσε την παράσταση.

Στους κύριους ρόλους ξεχώριζε, πιστεύω, ο Χάρης Πισίας ως Σειληνός, ο οποίος ήταν... ήρεμα κωμικός σε αντίθεση με τη μόνιμη υπερδιέγερση του χορού. Ο Δημήτρης Κωνσταντίνου άνετος ως Οδυσσεύς. Το εύρημα με την προφορά δεν του ήταν απαραίτητο για να παίξει τον πονηρό ξένο από μακριά. Ο Κούλλης Νικολάου κάτω από τη μάσκα και το κοστούμι του Κύκλωπα Πολύφημου έχασε τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί την εκφραστικότητα του προσώπου του και τη φυσικότητα των κινήσεών του. ●

Ενέργεια, τη λαγνεία, την ευθυμία, τα τραγούδια και τους χορούς τους. Σ' αυτά αναφέρεται ο Αριστοτέλης, όταν μιλά για τη «σατυρική» περίοδο εξέλιξης της τραγωδίας. Αργότερα η τραγωδία παίρνει άλλους δρόμους και «σοβαρεύεται», ενώ ο παλαιού τύπου σατυρικός χορός σώζεται ή ίσως αναγεννιέται μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μέσα από άλλο δραματικό είδος, το σατυρικό δράμα, εύθυμο θεατρικό δρώμενο, πάντα με καλό τέλος, που ανεβάζοταν μετά από τις τραγωδίες (αυτή η δομή του δραματικού θεάματος πολύ πιθανόν να αντανakλούσε την αρχαιότερη τελετουργική σειρά, όπου ο θρήνος για το διαμελισμό του Διόνυσου Ζαγρέα κατέληγε σε χαρούμενο ύμνο για την ανάστασή του). Το μοναδικό σατυρικό δράμα που σώζεται πλήρως είναι ο «Κύκλωπας» του Ευριπίδη και αυτό επέλεξε για τη φετινή του καλοκαιρινή παραγωγή το Θέατρο Σκάλα.

Ο Γιώργος Μουαΐμης προβαίνει σε μια ελεύθερη απόδοση του κειμένου βασιζόμενος στη θέση πως το σημερινό ζητούμενο στο ανέβασμα σατυρικού δράματος είναι η αποτελεσματικότητα σ' ό,τι αφορά τη δημιουργία εύθυμου και παιχνιδιάρικου θεάματος. Είναι σωστό ότι η στάση απέναντι στο αυθεντικό κείμενο του έργου δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό και δέος, αλλά από δημιουργικότητα και ευρηματικότητα. Αυτοί είναι οι δρόμοι που μπορούν να οδηγήσουν στη σύλληψη του πνεύματος του σατυρικού δράματος και την αναπαραγωγή του μπροστά στο σύγχρονο κοινό. Ο Μουαΐμης-σκηνοθέτης επιλέγει αυτούς τους δρόμους. Μόνο που στην πορεία τον εγκαταλείπει η αίσθηση του μέ-